

ANDRZEJ KREMER (Kraków)

Z dziejów Katedry Prawa Rzymskiego Akademii Krakowskiej w XVII wieku

I. Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego, najstarszej polskiej szkoły wyższej budzą od wieków zrozumiałe zainteresowanie. Wyrazem tego było utworzenie w XVII w. stanowiska historiografa Akademii Krakowskiej, którego zadaniem było zarówno opisanie historii Studium Generale od jego założenia, jak i spisywanie na bieżąco aktualnych wydarzeń¹. Szerwsze badania naukowe podjęto jednak dopiero w drugiej połowie XIX w., w związku z przygotowaniami do jubileuszu pięćsetlecia odnowienia Akademii, który przypadł na 22 lipca 1900 r. Wówczas to opublikowano m.in. prace K. Bąkowskiego², W. Czerbaka³ i K. Morawskiego⁴. Z kolei rocznica sześćsetlecia założenia Studium Generale przyniosła m.in. dwutomowe opracowanie dziejów Uniwersytetu⁵, a także historii Biblioteki Jagiellońskiej⁶ oraz wiele innych rozpraw⁷. Szereg prac wydał niezwykle zasłużony dla badań historii nauki polskiej i dziejów krakowskiej Almae Matris Henryk Barycz⁸. Jednakże spośród tej obszernej lite-

¹ W 1620 r. z fundacji Sebastiana Petrycego z Pilzna. W XVII w. historiografami Akademii byli m.in.: Stanisław Temberski, którego roczniki z lat 1647-1656 wydał drukiem W. Czerbak w 1897 r. oraz Józef Stanisław Biezanowski, którego zapisy zachowały się w rękopisie.

² K. Bąkowski, *Dzieje Wszechnicy Jagiellońskiej od r. 1364-1400 i od 1400-1900*, Kraków 1900.

³ *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego*, t. I, lata 1364-1764, red. K. Lepszy,aków 1900.

⁴ K. Morawski, *Historia Uniwersytetu Jagiellońskiego*, t. I, II, Kraków 1900.

⁵ *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego*, t. I, lata 1364-1764, red. K. Lepszy; t. II, lata 1765-1850, red. K. Opałek, Kraków 1966 (dalej cyt.: *Dzieje UJ*).

⁶ L. Hajdukiewicz, A. Lewicka-Kamińska, J. Zathay, *Historia Biblioteki Jagiellońskiej*, Kraków 1966.

⁷ Pełne zestawienie literatury związanej z historią UJ podaje: H. Lipska, K. Tatarowicz, *Bibliografia piśmiennictwa do dziejów Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 1967.

⁸ Na szczególną uwagę zasługują m.in. nast. prace: *Historia Uniwersytetu Ja-*

ratury niewiele pozycji traktuje o wieku XVII. Uznano bowiem, że był to okres upadku Akademii zarówno pod względem naukowym, jak i organizacyjno-ekonomicznym. Podkreśla się więc stosowanie tradycyjnych schematów w nauczaniu, małą liczbę uzyskiwanych stopni naukowych oraz znaczny spadek liczby studiujących⁹. Krytyka ta dotyczy także Wydziału Prawa¹⁰, którego dziejami pragnę się zająć w niniejszym szkicu. Wydaje się bowiem, że cytowany pogląd wymaga weryfikacji jako ukształtowany na podstawie opracowań ogólnych lub też dotyczące jedynie niektórych zagadnień z tego zakresu¹¹. Badania dotychczasowe koncentrowały się przede wszystkim na problematyce nauczania prawa kanonicznego, co wydaje się zrozumiałe, gdy uwzględni się znaczną przewagę ilościową katedr kanonistycznych, jak też jego tradycyjnie mocną pozycję w systemie studiów prawnych. Uzasadnione jest więc zwrócenie uwagi na rolę prawa rzymskiego w wykształceniu prawniczym oraz miejsce Katedry Instytucji Prawa Rzymskiego w strukturze Wydziału Prawa w XVII w.

Artykuł niniejszy jest próbą naszkicowania dziejów Katedry Prawa Rzymskiego Akademii Krakowskiej w okresie od 1530 r., tj. od wprowadzenia nowych statutów Wydziału Prawa, dzięki którym zreorganizowana została struktura Wydziału, aż do końca wieku XVII. Następująca bowiem później epoka saska to okres walki o wprowadzenie nowych metod nauczania i pierwszych prób reform na Uniwersytecie, stąd też ta cezura końcowa rysuje się tu dosyć wyraźnie. Okres późniejszy wymaga odrębnego opracowania.

II. Zasób źródeł dotyczący powyższych zagadnień jest niestety niezbyt bogaty, a przy tym bardzo rozproszony. Wiele dokumentów uległo zniszczeniu w ciągu wieków, w trakcie działań wojennych, licznych rabunków, a także przy różnego rodzaju przeprowadzkach. Obfite materiały źródłowe, zwłaszcza rękopiśmienne i ówczesne druki spłonęły w pożarze Collegium Iuridicum w dniu 27 lipca 1719 r.¹². Pożar objął wówczas *giellońskiego* w epoce humanizmu, Kraków 1935 (dalej cyt.: H. Barycz, *Historia UJ*), Alma Mater Jagiellonica, Kraków 1958.

⁹ A. Przyboś, *Akademia Krakowska w II poł. XVI w.*, w: *Dzieje UJ*, t. I, s. 310 - 311, 313.

¹⁰ W. M. Bartel, *Dzieje Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego przed reformą Kollątajowską*, w: *Krakowskie Studia Prawnicze*, r. III (1970), s. 173.

¹¹ Wydział Prawa UJ nie doczekał się na razie monografii obejmującej całość jego bogatej historii. Ukazały się natomiast prace poświęcone pewnym okresom dziejów Wydziału bądź też niektórym zagadnieniom. Epoki przed reformą Kollątaja dotyczą: *Studia z dziejów Wydziału Prawa UJ*, red. M. Patkaniowski, Kraków 1964; W. M. Bartel, *Dzieje*, P. Burzyński *Nauka prawa w Uniwersytecie Krakowskim w ciągu czasu od r. 1364 do r. 1795*, w: *Czasopismo poświęcone Prawu i Umiejętnościom Politycznym*, R. II, 1864, z. 5, s. 199 - 222.

¹² A. Przyboś, o.c., s. 309; W. M. Bartel, *Dzieje*, s. 195. Zniszczeniu uległy wówczas m.in.: *Album Studiosorum z lat 1647 - 1719*, *Liber Conclusionum Facultas*

całą dzielnicę Krakowa ograniczoną ulicą Grodzką i kościołem p.w. Wszystkich Świętych. Poza Kolegium Prawników ogień zniszczył wówczas także Bursę Prawniczą. Pozostałe nieliczne źródła pochodzą ze zbiorów Collegium Maius (znajdują się dziś w Bibliotece Jagiellońskiej), a także profesorów i osób prywatnych. Do najważniejszych można zaliczyć dwie księgi *Rationes Collegii Iuridicii* z lat 1630 - 1734¹³, zawierające protokoły odbywających się dwa razy w roku konwokacji członków Kolegium Jurystów. Poświęcone one były wyborom prepozyta domu i dwóch radców oraz podsumowaniu półrocznego budżetu Kolegium. Wiele wiadomości przynoszą *Conclusiones Universitatis*¹⁴, zachowane jednak tylko do 1589 r., oraz dzieło *Promptuarium Jurium Privilegiorum Collegio Clarissimorum D.D. Jureconsultorum Almae Universitatis Studii Generalis Cracoviensis, eiusdemque Contubernio Dlugossiano, Garwasciano servientium opera M. Sebastiani Piscorski I.U.D.*¹⁵. Jest to zbiór odpisów dokumentów potwierdzających nadania beneficjów i uposażeń na rzecz Wydziału Prawa, Bursy Prawników bądź też poszczególnych katedr. Piscorski przepisał wiele zaginionych później dokumentów *in extenso*. Podaje też wyciągi z dokumentów lub też z zapisek urzędowych bądź prywatnych. Istotne znaczenie dla poznania struktury Wydziału mają statuty *Facultas Juridicae* oraz *Contubernii Jurisperitorum*¹⁶. Nie zachował się jednak ich tekst z roku 1580. Znamy tylko nową wersję uchwaloną po pożarze w 1719 r. H. Barycz przypuszcza, że stanowią one powtórzenie statutów z 1580 r., co nasuwa jednak pewne wątpliwości. Można bowiem sądzić, że ze względu na znaczny upływ czasu dokonano w ich tekście pewnych zmian, co jest tym bardziej prawdopodobne, że w międzyczasie pojawiły się nowe tendencje w nauce prawa, zwłaszcza w związku z upowszechnieniem się doktryny prawa natury czy też rosnącym zainteresowaniem prawem rodzinnym. Te nowe prądy wpłynęły zapewne na zakres wykładów z poszczególnych przedmiotów, w tym także z prawa rzymskiego. Z kolei ważnym materiałem dla poznania zakresu i metody wykładów prawniczych są ich teksty zachowane w rękopisach. Zwłaszcza zbiór ośmiu anonimowych wykładów z lat 1616 - 1618 przechowanych w rękopisie nr 1568 Biblioteki PAN w Krakowie¹⁷. Są to *Juridicae* z XVII w. Poważnie uszkodzone zostały: *Liber promotionum philosophorum ordinis*, *Acta rectoralia* oraz roczniki historiografów Akademii.

¹³ Rkps Archiwum UJ nr 49, 50.

¹⁴ *Conclusiones Universitatis ab anno 1441 ad annum 1589*, wyd. H. Barycz, Kraków 1933.

¹⁵ Rkps Archiwum UJ nr 48.

¹⁶ Tekst ich wydał P. Burzyński: *Statuta Facultatis Juridicae, post conflagrationem Collegii eiusdem A. D. 1719 subsecutam ex mente totius Universitatis Cracoviensis per Decanem ac Doctores eandem Facultatem Regentes conscripta*, w: *Czasopismo poświęcone Prawu i Umiejętnościom Politycznym*, R. II, 1864, z. 5, s. VII - XLIV.

¹⁷ Są to głównie wykłady z prawa kanonicznego: *De foro competenti et processus iuris dicta in lectoris D. D. Jureconsultorum a. D. 1617, commutatione hi-*

głównie wykłady z prawa kanonicznego, a ponadto wykład reguł prawa, informacja o sposobach cytowania źródeł prawa rzymskiego i kanonicznego oraz wykład zatytułowany *De verborum significatione*. Również osiem wykładów, ale z lat 1636 - 1638, zawiera rękopis nr 2534 Biblioteki Jagiellońskiej. Dwa z nich dotyczą prawa rzymskiego, jeden jest wykładem reguł prawa, a pozostałe są prelekcjami profesora Alfonsa Wawrzyńca Karyńskiego z prawa kanonicznego¹⁸. Ponadto pojedyncze wykłady zachowały się w kilku innych rękopisach znajdujących się w Bibliotece Jagiellońskiej i zbiorach innych bibliotek¹⁹.

Cały ten zasób źródeł nie pozwala jednak na pełne odtworzenie dziejów Katedry Prawa Rzymskiego w wieku XVII. Umożliwia jedynie ich fragmentaryczną rekonstrukcję oraz ustalenie nazwisk profesorów wykładających *ius civile* oraz ich dorobku naukowego, a także poznanie metody wykładu stosowanej w tym czasie.

III. W latach siedemdziesiątych XVI w. władze Uniwersytetu podjęły działania, mające na celu wzmocnienie dyscypliny oraz podniesienie poziomu naukowego pracowników Wydziału Prawa. Już w 1572 r. zalecono Wydziałowi przygotowanie nowych statutów. Pewne nadzieje wiązano z elekcją Henryka Walezego i postanowieniami paktów konwentów, spodziewając się, że wraz z królem przybędą do Polski zagraniczni uczeni, którzy wzmocnią także Wydział Prawa. W 1579 r. rektor M. Glicjusz wydał surowe zarządzenia porządkowe dotyczące usunięcia nadużyć finansowych w Kolegium oraz uzdrowienia sytuacji w Bursie Prawników²⁰. Obowiązujące od 1580 r. nowe statuty Wydziału Prawa, uchwalone na specjalnej konwokacji Uniwersytetu, wprowadzały nowocześniejszą strukturę katedr opartą na kryteriach merytorycznych i dostosowa-

berna (k. 1-53): *De censibus sive annuis redditibus tractus* (k. 63-85); *Tractatus de cognatione et affinitate* (k. 86-103); *De sponsalibus et matrimoniis* (k. 104-218). Jest też wykład reguł prawa: *In rubricam de regulis iuris ex Sexto* (k. 220-254) oraz wykład pt. *Modus legendi atque scribendi allegationes ex utroque iure a. D. 1617 mense Novembri in lectorio iureconsultorum dictatus* (k. 54-62), który w dwóch częściach podaje sposób cytowania ze źródeł prawa rzymskiego i prawa kanonicznego. Karty 56-59 zawierają np. opis podziału Digestów, Kodeksu, Instytucji i Novel. Ponadto możemy zapoznać się z prelekcją *De verborum significatione*. Tutaj autor często podaje przykłady z Digestów.

¹⁸ Dwa z tych wykładów dotyczą prawa rzymskiego: *In compendium quator institutionum imperialium libros*, wygłoszony przez J. Górskiego w 1636 r. oraz *In Institutiones iustinianas* S. Pudłowskiego z 1638 r. Jest tu też wykład reguł prawa: *In regulas Libri Sexti decretalium*. Pozostałe to wykłady z prawa kanonicznego wygłoszone przez prof. Alfonsa Wawrzyńca Karyńskiego w 1636 i 1638 r.

¹⁹ Rkps Biblioteki Jagiellońskiej nr 2406; rkps Biblioteki Kapituły Wrocławskiej nr 242.

²⁰ W. Urban, *Akademia Krakowska w dobie reformacji i wczesnej kontr-reformacji (1549 - 1632)*, w: *Dzieje UJ*, t. I, s. 299; H. Barycz, *Historia UJ*, s. 579-581.

na do specyfiki przedmiotów. Dotychczas o wyborze wykładanego przedmiotu decydowała zazwyczaj wola fundatorów, a nie potrzeby naukowe czy dydaktyczne²¹. Tak więc w skład Wydziału Prawa wchodziło siedem katedr: Katedra Reguł Prawa²², Katedra Instytucji Prawa Kanonicznego²³, Katedra Casuum Conscientiae²⁴, Katedra Świętych Kanonów²⁵, Katedra Procesu Prawa Kanonicznego²⁶ i Katedra Novorum Iurium, nosząca oficjalnie nazwę *Jura antiqua*²⁷. Pięć spośród nich miało więc za zadanie prowadzenie wykładów z prawa kanonicznego. Profesorowie instytucji prawa kanonicznego i kanonów wykładali kościelne prawo materialne. Profesor kazuistyki (tzw. *casuum conscientiae*), zwany też *profesor Doctorianus* omawiał zasady dotyczące szafowania sakramentu pokuty oraz rozważał szczegółowe problemy moralne i teologiczne z tym związane. Wykładowca procesu, obok omówienia zasad postępowania kanonicznego, miał też dokonywać porównań z prawem procesowym ziemskim. Natomiast wykład *regulae iuris*, prowadzony zwyczajowo przez seniora Bursy Prawników, zawierał elementy tak *ius civile*, jak i *ius canonicum*. Prawo rzymskie czytać miał profesor zwany *Justiniano*²⁸. Wykładowca ten winien *Discipulis suis viam ad arcana legalis scientiae quam planissimam in explicantis et pertractandis Institutionibus Justinianeis aperire curet*²⁹. Zwraca uwagę fakt, że zakres wykładu z prawa rzymskiego ograniczano wyłącznie do lektury Instytucji Justyniana, rezygnując z obszernego materiału prawnego zawartego w pozostałych częściach *Corpus Iuris Civilis*. Sądzić więc można, że przedmiot ten miał za cel jedynie ogólne zaznajomienie studentów z prawem rzymskim, poznanie głównych jego zasad oraz konstrukcji podstawowych instytucji prawnych, a nie biegłe opanowanie całokształtu systemu prawnego. Na to bowiem należałoby poświęcić znacznie więcej czasu i rozłożyć materiał na kilka katedr, podobnie jak działo się to w wypadku prawa kanonicznego, czy też jak przewidywał to niegdyś Kazimierz Wielki, dokonując lokacji Studium Generale³⁰. Według omawianych statutów wykładow-

²¹ Stąd też nazwy katedr w XV i XVI w. związane były z beneficjami, a nie wykładanym przedmiotem. Przykładowo wymienić tu można: katedrę plebana z Luborzycy, katedrę prebendy św. Marii Magdaleny itp.

²² Statua Facultas Juridicae, Statut XIX.

²³ Statut XXI.

²⁴ Statut XXII.

²⁵ Statut XXIII.

²⁶ Statut XXIV.

²⁷ Statut XXV.

²⁸ Statut XX.

²⁹ Statut XX.

³⁰ W Studium Generale miało być 5 katedr prawa rzymskiego. Sądzić należy, że było to związane ze średniowiecznym podziałem *Corpus Iuris Civilis* na pięć części (Kodeks, Infortiatum, Volumen, Digestum vetus i Digestum Novum). Zob. J. Söndel, *Ze studiów nad prawem rzymskim w Polsce piastowskiej*, Kraków 1978, s. 86.

ca instytucji prawa rzymskiego miał uwzględniać porównawczo także współczesne systemy prawne obowiązujące na ziemiach polskich. Powinien więc ilustrować materiał przykładami zaczerpniętymi z polskiego prawa ziemskiego oraz z prawa miejskiego, zwłaszcza magdeburskiego³¹. Pomocą przy przygotowaniu wykładów miały być prace uznanych romanistów, a w pierwszym rzędzie — stosownie do postanowień statutu XX — polskiego polihistora i erudyty Szymona Starowolskiego³², autora m.in. *Commentarius in IV Libros Institutionum iuris civilis* oraz innych rozpraw romanistycznych. Ponadto zalecano dzieła znanych szesnastowiecznych romanistów, profesorów uniwersytetów niemieckich Johana Schneideweina³³ oraz Matthaeusa Wesenbecka³⁴. Byli oni autorami wielu prac, w tym komentarzy do Instytucji Justyniana

Tak więc w zreformowanej strukturze Wydziału Prawa prawo rzymskie nadal pozostawało w cieniu kanonistyki. Student miał wysłuchać pięciu wykładów prawa kanonicznego i tylko jednego z *ius civile*. Oczywiście dysproporcja ta wynikała z praktycznego podejścia do programu studiów, które przygotowywały głównie do pełnienia funkcji w instytucjach kościelnych. Stąd też nie może dziwić, że punkt ciężkości spoczywał na nauczaniu prawa kanonicznego.

Kolejnym problemem, który musi budzić zainteresowanie w związku z omawianym tematem, jest kwestia obsady katedry prawa rzymskiego. Po osłabieniu bowiem działalności naukowej Wydziału Prawa w drugiej połowie XVI w. oraz długoletniej przerwie w wykładach *ius civile*³⁵,

³¹ Statut XX.

³² S. Starowolski znany jest przede wszystkim jako znakomity historyograf, ale wydał także kilka prac z prawa rzymskiego. Obok *Commentarius* wydane go w Krakowie w 1638 r., *Monita legalia methodum in utroque juris studendi praescribentia*, Cracovia 1652. oraz *Accessus ad juris utriusque cognitionem divisus in quator brevissimos tractatus*, Cracovia 1634, Vaticanis 1635 (W wydaniu rzymskim umieszczony jest wiersz prof. A. W. Karyńskiego do Starowolskiego). Zob. np. F. Bentkowski, *Historia literatury polskiej*, t. II, Warszawa, Wilno 1814, s. 248).

³³ Johan Schneidewein (ur. w 1519 r. w Stolbergu, zm. 1568 r.), był profesorem prawa w Wittenberdze. Obok udziału w trzytomowym *Consultationibus Constitutionum Saxonicarum* wydał wiele prac z prawa rzymskiego. Szczególnie znany był dzięki *Commentarius ad institutiones*. Zob. G. Jöcher, *Allgemeines Gelehrten — Lexikon*, Leipzig 1751 r.; przedruk, Hildesheim 1961, t. IV, s. 315–316. Wymieniony natomiast w statutach Ointomo, jest według Jöchersa tożsamy właśnie z J. Schneidewinem (ibidem, t. V-upełnienia, s. 1068 — Ointomus).

³⁴ Mathaeus Wesebec (Wesenbecio, Wesenbecius — 1531–1586) pochodził z Holandii. Studiował w Lovanium i Muyden. Wykładał na uniwersytetach w Jenie i Wittenberdze. Był przedstawicielem nowych tendencji w romanistyce, czemu dał wyraz w dysertacji *De iuris arte et scientiae comparanda*. Opublikował wiele prac, m.in. *Commentarius in institutiones* oraz *Supplementa ad J. Schneidovini commentarius in institutiones*.

Zob.: Jöcher, t. IV, s. 1907–1909; J. Palazzini Finetti, *Storia della ricerca delle interpolazioni nel Corpus Iuris Giustiniano*, Milano 1953, s. 169–170.

³⁵ H. Barycz, *Historia UJ*, s. 579–581; W. M. Bartel, *Dzieje*, s. 175–176; W. Urban, o.c., s. 298.

w roku 1575 powierzono ostatecznie katedrę Jakubowi Charviniusowi³⁶, który po uzyskaniu stopnia magistra sztuk wyzwolonych na uniwersytecie w Kolonii, wykładał w Krakowie gramatykę łacińską, studiując równocześnie prawo. Warunkiem jednak uzyskania przez niego katedry na stałe było otrzymanie licencjatu i doktoratu z prawa. Charvinius rozpoczął wykłady, już jako bakalarz prawa, w semestrze zimowym 1576/1577 r.

W następnych latach osiągnął wymagane stopnie naukowe: w 1579 r. licencjat, a w 1582 r. doktorat *utriusque iuris*³⁷. Nie znamy jednak żadnej jego pracy prawniczej, natomiast napisał podręcznik gramatyki łacińskiej³⁸. W 1579 r. został kanonikiem kapituły gnieźnieńskiej i odtąd zapewne dzielił swój czas pomiędzy Kraków i Gniezno. W 1575 r. zgłosił też chęć wykładania *iuris civile* doktor Piotr Skotnicki³⁹. Jego kariera miała nietypowy przebieg, albowiem rozpoczął studia od razu na Wydziale Prawa, z pominięciem Wydziału Artium, co stanowiło wyjątek w ówczesnym schemacie studiowania. W rezultacie Skotnicki pozostawał w stałym konflikcie z Akademią, gdyż długo pomijano go przy obsadzie beneficjów na rzecz kolegów posiadających stopnie naukowe z filozofii. Był on naukowcem o szerokich zainteresowaniach. Obok wykładów instytucji prawa rzymskiego zajmował się także prawem polskim i stosunkami ustrojowymi w Polsce oraz problematyką pedagogiczną, czego wyrazem stała się rozprawa o tolerancji religijnej pt.: *Politicae vitae recte conversari deceat via et ratio*, opublikowana w 1576 r. Ostatecznie Skotnicki, podobnie jak i inni profesorowie, uzyskał znaczące stanowisko kościelne, a mianowicie w 1581 r. został powołany na kanonikę przemyską. Wykłady *iuris civile* prowadził prawdopodobnie aż do śmierci w 1584 r. Po nim przez krótki okres wykładał prawo rzymskie Andrzej Kochler-Barski⁴⁰, doktor *utriusque iuris* uniwersytetu w Perugii, jednak już w 1587 r. objął prawdopodobnie katedrę instytucji prawa kościelnego, a w 1588 r. wyjechał ponownie do Włoch. Kolejnym znanym nam wykładowcą był od 1593 r. Jan Fox⁴¹, pochodzący z mieszczańskiej rodziny z Kazimierza. Po studiach we Włoszech uzyskał inkorporację do Wydziału Prawa, ale liczne zajęcia na coraz wyższych stanowiskach kościelnych szybko odciągnęły go od działalności naukowej i dydaktycznej. Brał on m.in. czynny udział w pracach synodów prowincjonalnych, najpierw jako kanonik krakowski (od 1599 r.), a następnie od 1615 r. archidiacon katedry wawelskiej. Powierzano mu układanie uchwał synodal-

³⁶ H. Barycz, *Jakub Charvinius*, PSB, t. III, s. 264; W. Urban, o.c., s. 298.

³⁷ Rękopis Archiwum UJ nr 48 (na wklejonej przed pierwszą kartą stronie, znajduje się zapiska o uzyskaniu przez Charviniusa stopni naukowych).

³⁸ *Grammaticae institutiones* (1589).

³⁹ H. Barycz, *Historia UJ*, s. 583; W. M. Bartel, *Dzieje*, s. 176-177.

⁴⁰ Biogram w PSB, t. I, s. 307.

⁴¹ T. Słowikowski, *Jan Fox*, PSB, t. VII, s. 69-70.

nych, co należy uznać za wyraz zaufania do jego biegłości w prawie. Ukoronowaniem jego kariery było uzyskanie w 1618 r. stanowiska sekretarza królewskiego. Z kolei wobec luki w źródłach trudno stwierdzić, kto zajął po nim Katedrę Instytucji Prawa Rzymskiego. Wiadomo jednak, że w 1597 r. *ius civile* czytał profesor Tomasz Eustachy Świniarski⁴², a w 1615 r. Maciej Bielawski⁴³, który dwukrotnie piastował urząd dziekana Wydziału Prawa, pomimo że nie cieszył się zbyt dobrą opinią. W latach trzydziestych XVII w. wykłady te kontynuowali natomiast m.in.: Jakub Górski⁴⁴ i Stanisław Pudłowski⁴⁵. Górski zatytułował swoją prelekcję w 1636 r. *In compendium quator institutionum imperialium libros*. Jej treść znamy z rękopisu Biblioteki Jagiellońskiej 2534, podobnie jak i zapis wykładu Pudłowskiego z roku 1638, pt. *In institutiones Justinianeas*⁴⁶. Obaj ci romanści wywodzili się z krakowskich rodzin mieszczańskich. Górski po ukończeniu studiów prawniczych w Krakowie był m.in. seniorem Bursy Prawników, profesorem Katedry Novorum Iurium, a także sędzią synodalnym i doradcą biskupa Piotra Gembickiego. Stanisław Pudłowski natomiast po kilkuletnich studiach filozoficznych i prawniczych w krakowskiej Almae Matris, udał się do Rzymu, gdzie 25 stycznia 1625 r. uzyskał doktorat Sapienzy. Następnie przez dwa lata przebywał jeszcze w Bolonii i Padwie. Profesorem Wydziału Prawa został dopiero w 1634 r. Wcześniej był dyrektorem Kolegium Lubrańskiego w Poznaniu, seniorem Bursy Prawników, delegatem Akademii na sejm w 1632 r. Rok później przebywał natomiast w Stolicy Apostolskiej, gdzie reprezentował interesy krakowskiej uczelni w sporze z jezuitami. W trakcie zagranicznych podróży zainteresował się naukami przyrodniczymi i ścisłymi, co spowodowało, że po 1635 r. coraz więcej czasu — kosztem nauk prawnych — poświęcał na badania w dziedzinie fizyki, matematyki i astronomii, pozostając w bliskim kontakcie z uczonymi tej miary co Galileusz i Brożek.

Następny z kolei okres był bardzo niekorzystny dla Akademii, przy czym szczególnie burzliwe były lata pięćdziesiąte. Wówczas bowiem liczne zarazy wyniszczały ludność Krakowa, odstraszać od uczelni potencjalnych kandydatów na studentów oraz zmuszać profesorów do wyjazdu za miasto⁴⁷. Ponadto powstanie Chmielnickiego, a następnie potop i najazd Rakoczego nie sprzyjały studiom na Uniwersytecie. Okupacja Krakowa przez wojska szwedzkie, a potem także siedmiogrodzkie spowodowała praktycznie zamknięcie uczelni. Wobec żądań gubernatora

⁴² W. Urban, o.c., s. 297, 299.

⁴³ Ibidem, s. 298.

⁴⁴ L. Hajdukiewicz, *Jakub Górski jun.*, PSB, t. VIII, s. 440 - 441.

⁴⁵ L. Hajdukiewicz, *Stanisław Pudłowski*, PSB, t. XXIX, s. 344 - 347.

⁴⁶ Wykład J. Górskiego na kartach 78 - 107, a S. Pudłowskiego k. 109 - 135.

⁴⁷ A. Przyboś, o.c., s. 313.

szwedzkiego, który domagał się od Akademii złożenia przysięgi na wierność królowi szwedzkiemu, profesorowie 11 czerwca 1656 r. podjęli decyzję o rozwiązaniu uczelni i protestacyjnym opuszczeniu miasta⁴⁸. Tak więc zajęcia wznowiono dopiero w 1658 r. Katedrę instytucji prawa rzymskiego objął wówczas Andrzej Grabianowski⁴⁹, doktor *utriusque iuris* rzymskiej Sapienzy, poprzednio profesor kazuistyki, później natomiast dziekan Wydziału Prawa, notariusz konsystorza biskupiego oraz bliski współpracownik biskupa Trzebickiego. Nie cieszył się on dobrą opinią wśród swoich kolegów, gdyż podejrzewano go, iż zachęca biskupa krakowskiego do działań skierowanych przeciw autonomii Akademii. Często też procesował się z innymi profesorami. Wykłady *ius civile* prowadził natomiast bez przerwy aż do 1683 r. Jego następcą był profesor Sebastian Piskorski⁵⁰, który po studiach filozoficznych w Krakowie wyjechał do Rzymu i tam również uzyskał tytuł doktora praw w 1672 r. Po powrocie do Krakowa został oddelegowany do Poznania, gdzie pełnił obowiązki dyrektora Akademii Lubrańskiego. W 1683 r. nostryfikował swój rzymski doktorat i podjął wykłady *ius civile*. Był postacią bardzo znaną w środowisku uniwersyteckim, czego dowodzi fakt powierzenia mu funkcji dyrektora budowy kościoła uniwersyteckiego pod wezwaniem św. Anny. Sześciokrotny rektor, a potem podkanclerzy Akademii zasłużył się wybitnie w pracy organizacyjnej. Ponadto w 1695 r. wydał ustawę dla szkół parafialnych, ustalając w niej ich organizację i zakres nauczania. W 1686 r. występuje już jako proboszcz w Luborzycy. Było to beneficjum związane z katedrą procesu prawa kościelnego, stąd też nie wiadomo, czy w tym roku przeniósł się z Katedry Instytucji Prawa Rzymskiego na Katedrę Procesu. W tej sytuacji pozostaje kwestią otwartą, czy datowane na 1686 r., a przekazane w rękopisie Biblioteki Jagiellońskiej nr 2406 wykłady z prawa rzymskiego pt. *Institutiones iuris civilis* oraz *Justinianus Polonicus conscripta* są jego autorstwa. Ostatecznie wykluczyć tego nie można. Warto przy tym podkreślić, że druga z tych prelekcji poświęcona jest omówieniu urządzeń prawa polskiego, przy zastosowaniu w odniesieniu do nich łacińskiej terminologii. W następnym okresie wykłady *ius civile* były dalej kontynuowane, aż do schyłku XVII wieku i później w wieku XVIII, jednakże nie można ustalić dokładnie, komu powierzono wówczas ich prowadzenie.

IV. Poznawanie zasad prawa rzymskiego w trakcie studiów w Akademii nie było ograniczone wyłącznie do wykładu prowadzonego przez profesora *Justiniano*. Studenci Wydziału Prawa zobowiązani byli bowiem do wysłuchania na wstępie objaśnienia reguł prawa. Zajęcia te

⁴⁸ J. Bieniarzówna, J. M. Małecki, *Dzieje Krakowa* t. 2, Kraków 1984, s. 380-381.

⁴⁹ L. Hajdukiewicz, *Andrzej Grabianowski*, PSB, t. VIII, s. 463.

⁵⁰ W. Baczowska, *Sebastian Piskorski*, PSB, t. XXVI, s. 559-561

prowadzono na podstawie ostatniej części Liber Sextus Bonifacego VIII, zawierającej zbiór 88 reguł prawnych, opracowanych prawdopodobnie przez znanego trzynastowiecznego kanonistę Dinusa Mugellanus⁵¹. Zbiór ten wykazuje wyraźne analogie do D.50.17., w rezultacie czego wykład ten dawał słuchaczom orientację w zakresie podstawowych zasad prawnych, często wspólnych zarówno dla prawa kanonicznego, jak i rzymskiego. Od schyłku XV w. *regulae iuris* wykladał każdorazowy senior Bursy Prawników⁵². Był to jak gdyby pierwszy szczebel w karierze profesorów prawa. Tak rozpoczynał między innymi Mikołaj Dobrocieski w 1584 r.⁵³, Jakub Górski jun. w 1624 r.⁵⁴, Stanisław Pudłowski w 1630 r.⁵⁵, Maciej Burszowic w 1636 r.⁵⁶, czy też Stanisław Czaplic w latach 1637 - 1639⁵⁷ oraz Marcin Węgrzynowicz w 1695 r.⁵⁸

Ponadto w 1633 r. powstała z fundacji Gabriela Prewancjusza Władysławskiego Katedra Instytucji Prawa Cywilnego i Kościelnego w ramach tzw. Szkół Nowodworskich. Były to szkoły średnie, przygotowujące do studiów uniwersyteckich, początkowo prywatne, a od 1586 r. pod zwierzchnością Akademii⁵⁹. W latach 1617 - 1619 poważną fundację na ich rzecz ustanowił Bartłomiej Nowodworski, słynny żołnierz i członek Zakonu Kawalerów Maltańskich. Odtąd przyjęła się dla tych szkół nazwa „Szkół Nowodworskie”. Z kolei w 1631 r. Gabriel Władysławski, który po studiach teologicznych w Grazu, a prawniczych w Rzymie i Paryżu, zakończonych doktoratem *utriusque iuris* na rzymskiej Sapienzy, był wychowawcą królewicza Władysława, zapisał większą sumę z przeznaczeniem na modernizację szkół⁶⁰. Proponował on utworzenie ośmiu katedr, w tym właśnie Katedry Instytucji Prawa Cywilnego i Kościelnego. Program zajęć miał obejmować wprowadzenie w całość kształt danej dziedziny wiedzy, a kurs prawa prowadzony przez wspomnianą katedrę miał trwać około 3 do 4 miesięcy⁶¹. Zapis ten został zatwierdzony przez króla Władysława IV w dniu 6 maja 1633 r. Wykładowcami byli z reguły młodzi bakałarze Akademii, którzy starali się w między-

⁵¹ Zob. *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, Olsztyn, 1935, oprac. ks. T. Pawluk, s. 105; ks. J. Subera, *Historia źródeł i nauki prawa kanonicznego*, Warszawa 1970, s. 127.

⁵² Bursa powstała w 1491 r. z fundacji Jana Długosza. Natomiast Jakub z Szadka uposażył jej seniora, zobowiązując go do prowadzenia wykładów reguł prawa.

⁵³ H. Barycz, *Mikołaj Dobrocieski*, PSB, t. V, s. 242 - 243.

⁵⁴ Zob. biogram w PSB.

⁵⁵ Biogram w PSB.

⁵⁶ H. Barycz, *Maciej Burszowic*, PSB, t. III, s. 140.

⁵⁷ Rkps Biblioteki Jagiellońskiej nr 2534, k. 230 - 257.

⁵⁸ Rkps Archiwum UJ nr 50, k. 12.

⁵⁹ Powstanie i historię szkoły opisuje H. Barycz, *Historia Szkół Nowodworskich, od założenia do reformy H. Kołłątaja (1588 - 1777)*, t. I, Kraków 1939 - 1947.

⁶⁰ H. Barycz, *Historia Szkół*, s. 100 - 104.

⁶¹ Ibidem, s. 101.

czasie osiągnąć wyższe stopnie naukowe i uzyskać inkorporację w skład członków Kolegium Jurystów. Dawalo to gwarancję poprawnego poziomu nauczania w tej szkole. Nie znamy natomiast dokładnie zakresu tego wykładu, ani też nazwisk kolejnych wykładowców. Problem ten oczekuje dopiero na dalsze źródłowe opracowanie.

Elementy prawa wchodziły w zakres nauki także w innych szkołach średnich, pozostających pod patronatem Akademii, zwanych też koloniami akademickimi. Ich rozwój w wieku XVII wiąże się z walką Uniwersytetu i zakonu jezuitów o opanowanie szkolnictwa polskiego. Spór ten determinuje wiele poczynań Akademii w XVII stuleciu. Najbardziej znane kolonie akademickie znajdowały się w Gnieźnie, Lwowie, Warszawie i Poznaniu⁶². Szczególne związki łączyły Wydział Prawa z Akademią Lubrańskiego w Poznaniu, gdyż zwyczajowo jej dyrektorem był jeden z profesorów prawa Akademii Krakowskiej. Spośród romanistów funkcję tę pełnili: Jakub Górski jun. w latach 1616 - 1621, następnie Stanisław Pudłowski w latach 1628 - 1630 oraz Sebastian Piskorski w latach 1672 - 1675⁶³. Tak więc jeszcze przed rozpoczęciem studiów uniwersyteckich, słuchacze szkół średnich poznawali podstawowe, elementarne pojęcia i zasady prawne. Wiedzę tę pogłębiali oczywiście w trakcie wykładów *regulae iuris* i *ius civile*.

V. W XVII w. daje się zauważyć podniesienie znaczenia prawa rzymskiego w systemie studiów prawniczych. Już na szczyśle szkół średnich przygotowujących do studiów uniwersyteckich słuchacze poznawali podstawowe pojęcia prawne, nie wykluczone, że w części zaczerpnięte z kodyfikacji justyniańskiej. Przechodząc po ukończeniu Wydziału Artium na Wydział Prawa mieli oni obowiązek wysłuchać wykładów reguł prawa i instytucji prawa rzymskiego. W porównaniu z okresem XVI w. wykłady te prowadzone były regularnie i na wysokim, nie odbiegającym od ogólnoeuropejskiego, poziomie. O ile *regulae iuris* objaśniali zazwyczaj bakałarze prawa, to Instytucje Justyniana doktorzy *utriusque iuris*. Wielu spośród nich ukończyło studia prawnicze na znanych uniwersytetach zagranicznych, głównie włoskich. Tak więc studentami i doktorami rzymskiej Sapienzy byli m. in.: Stanisław Czaplic, Andrzej Grabianowski, Sebastian Piskorski, oraz Stanisław Pudłowski⁶⁴. Ten ostatni odbył długą podróż, zapisując się po drodze na uniwersytety w Bolonii i Padwie⁶⁵. Z kolei Andrzej Kochler -Barski studiował w Padwie i Perugii, tam też uzyskał doktorat *utriusque iuris* w 1583 r. Inni

⁶² W. Urban, o.c., s. 269.

⁶³ Zob. cytowane biogramy w PSB.

⁶⁴ Także inni profesorowie Wydziału, wykładający prawo kanoniczne, ukończyli studia zagraniczne, jak np. J. Janidło czy S. Formankowic.

⁶⁵ PSB, t. XXIX, s. 345.

profesorowie instytucji prawa rzymskiego byli natomiast doktorami krakowskiej Almae Matris. Stopnie te uzyskali kolejno: Jakub Charvinius w 1583 r., Mikołaj Dobrocieski w 1584 r., Jakub Górski jun. w 1634 r., a Maciej Burszowic w 1643 r. Świadczy to o podniesieniu się w XVII w. poziomowi naukowego Wydziału Prawa Akademii Krakowskiej w porównaniu z okresem wcześniejszym.

Pełna ocena dorobku naukowego krakowskich romanistów jest jednak dość trudna, gdyż faktycznie nie zachowała się żadna ich praca z prawa rzymskiego. Znamy tylko tematy kilku rozpraw i dysput, ogłaszanych przy staraniach o uzyskanie stopnia bakałarza lub doktora praw⁶⁶. Były to opracowania łączące zapewne prawo kanoniczne z *ius civile*, gdyż traktują one o kwestiach istotnych dla obu systemów prawnych. Tak na przykład Stanisław Czaplic omówił dwa zagadnienia *Questio de solutionibus* w 1638 r. oraz *Questio de privilegis* w 1647 r. Z kolei Sebastian Piskorski obok pracy *Questio juridica de foro et poenis* dotyczącej prawdopodobnie problematyki prawa karnego i procesu, w 1683 r. przygotował rozprawę *Questio juridica de successionem legitima*, poświęconą zasadom dziedziczenia. Poza tym Jakub Górski wydał kilka prac z prawa kanonicznego i rzymskiego prawa prywatnego. Niestety nie znamy nawet ich tytułów, natomiast Andrzej Grabianowski w 1654 r. i w 1658 r. ogłosił dwie rozprawy kanonistyczne o obowiązku rezydencji duchowych. Oznacza to, że w XVII w. nie powstało w kręgu krakowskich profesorów żadne znaczące dzieło romanistyczne, które uzyskałoby jakiś rozgłos, czy też odbiegałoby od rutynowo opracowywanych, na podstawie istniejących tradycyjnych schematów, rozpraw i tez do dysput. Nie uzasadnia to jednak oceny o niskim poziomie profesorów *ius civile*. Wydaje się, że krakowski Wydział Prawa, pozostający pod wyraźnym wpływem rzymskiej Sapienzy, jak na to wskazuje zestawienie uzyskanych doktoratów, prezentował średni poziom europejski, nie ustępując pod tym względem wielu innym uczelniom w Europie.

Miarodajna w tej sytuacji może być próba analizy treści i metody wykładu prawa rzymskiego w Krakowie jako pozwalająca na ogólną ocenę poziomu naukowego profesorów krakowskich. Na podstawie zachowanych tekstów wykładów można stwierdzić, że wykłady *ius civile* prowadzone były na podstawie Instytucji Justyniana. Zarówno J. Górski w 1636 r., jak i S. Pudłowski w 1638 r.⁶⁷ wykładali dokładnie według układu wewnętrznego Instytucji, omawiając kolejno tytuł po tytule. Zakres wykładu nie był więc poszerzany o materiał zawarty w innych częściach kodyfikacji justiańskiej, jednakże bliższa analiza treści tych prelekcji wskazuje, że w trakcie wykładów pojawiają się często zagadnienia nie występujące w Instytucjach. Przykładowo więc S. Pudłowski

⁶⁶ Były to zazwyczaj kilkunastonicowe teksty, oparte na znanych dziełach i podręcznikach.

⁶⁷ Rkps Biblioteki Jagiellońskiej nr 2534, k. 78 - 107 i 109 - 135.

we wstępie do swojego wykładu wspomina o królu Kazimierzu Wielkim, który wprowadził prawo rzymskie jako przedmiot w Studium Generale⁶⁸. Następnie dzieląc swoją prelekcję na tytuły i dalej na capita, przy omawianiu tytułu III księgi I Instytucji (I.1.3) *De iure personarum*, po podaniu definicji *libertas*, ujętej w znaczeniu prawnym i politycznym oraz omówieniu sposobów powstania niewoli w prawie rzymskim, wprowadza capit *Quid iuris cmetones*, w którym omawia przywilej Kazimierza Wielkiego, wydany — jego zdaniem — w Wiślicy w 1368 r. i wskazuje na znaczną rolę kmieci w Polsce⁶⁹. Także w tytule IX *De patria potestate* (I. 1. 9), przywołuje przywilej Kazimierza Wielkiego⁷⁰. Z kolei w następnym tytule *De nuptiis* (I.1.10) omawia problematykę także z punktu widzenia prawa kanonicznego⁷¹. Podobnie czyni J. Górski, powołując w tym samym miejscu *Regulae iuris canonici*⁷². Daleko poza tekst Instytucji wyszedł natomiast Pudłowski, zaliczając przy omawianiu I.1.2. *De iure naturali et gentium et civili*, do *ius civile* także [...] *ius municipale, ius Saxonicum, magdeburgensis Polonicum*⁷³. Oznaczało to odejście od egzegetycznej metody wykładu prawa rzymskiego i zwrócenie większej uwagi na prawo krajowe. Wszystkie zachowane teksty wskazują na odcięcie się krakowskich profesorów od wypracowanego przez glosatorów i komentatorów tzw. *mos italicus*, polegającego na przedstawianiu źródeł *ius civile* w sposób ahistoryczny i analityczny, przy przestrzeganiu ściśle określonego schematu, ujmowanego jako: *summa, casus, brocardica, questiones*⁷⁴. Wykładowca miał na wstępie dać ogólny przegląd treści całego tytułu (*summa*), następnie odczytać poszczególne fragmenty i dla pełnego zrozumienia tekstu przytoczyć stosowny przykład (*casus*). Z kolei porównywał on tekst z innymi fragmentami dotyczącymi tego samego problemu i rozwiązywał występujące sprzeczności. Stanowiło to podstawę sformułowania ogólnych reguł prawnych (*brocarda*). Na koniec przytaczał prawdziwe lub też specjalnie skonstruowane przykłady praktyczne (*questiones*), które były także wykorzystywane do powtórki materiału. W połowie XVI w. sformułowano dystych:

Praemitto, scindo, summo casumque figure

*perlego, do causas, connoto, objicio*⁷⁵,

ujmujący najczęściej stosowane operacje egzegezy i ilustrujący rozwiniętą metodę wykładu, stosowaną zarówno przez romanistów, jak i kanonistów.

⁶⁸ Ibidem, k. 109.

⁶⁹ Ibidem, k. 111. Chodzi zapewne o Statuty Kazimierza Wielkiego.

⁷⁰ Ibidem, k. 113.

⁷¹ Ibidem, k. 114 v.

⁷² Rkps Biblioteki Jagiellońskiej nr 2534 k. 84.

⁷³ Ibidem, k. 110.

⁷⁴ F. C. von Savigny, *Geschichte des römischen Rechts im Mittelalter*, 1961, t. II, s. 552 - 555.

⁷⁵ F. Wieacker, *Privatrechtsgeschichte der Neuzeit*, Göttingen 1952, s. 36.

Nie można jednak też stwierdzić, że krakowscy profesorowie stosowali tzw. *mos gallicus*, będący metodą wykładu prawa rzymskiego wypracowaną przez humanistów włoskich i francuskich⁷⁶. Zakładała ona korzystanie wprost ze źródeł i to możliwie w oryginale, przy wykorzystaniu wiadomości filologicznych i historycznych, a także odejście od egzetycznego przedstawiania poszczególnych tekstów na rzecz konstruowania systemu norm i wyszukiwania idei prawnych.

Warto tu podkreślić, że wykłady *ius civile* w Akademii miały swoje wewnętrzne podziały, ale nie było to tradycyjne rozczłonkowanie materiału. Jakub Górski dzielił swoją prelekcję według tytułów Instytucji, a następnie w ramach tych części definiował najpierw podstawowe pojęcia, po czym dopiero w notach rozwijał temat. Z kolei Stanisław Pudłowski w ramach poszczególnych tytułów Instytucji wprowadził tzw. *capita*. Omawiał w nich poszczególne kwestie szczegółowe, dzieląc materiał w sposób bardzo logiczny i przejrzysty. Zwraca tu uwagę brak zarówno ogólnego przedstawiania treści tytułów, jak też podawania przykładów bądź formułowania ogólnych reguł. Wykład Pudłowskiego zbliżony jest nieco w metodzie do *mos gallicus*, gdyż starał się on przedstawić zagadnienia w sposób pełny, często sięgając porównawczo do prawa polskiego. Brak jednak było przedstawienia historycznego rozwoju instytucji prawnych, czy też wykorzystania materiału prawnego zawartego w Digestach lub Kodeksie. W konkluzji należałoby więc stwierdzić, że krakowscy romaniści raczej odeszli od tradycyjnej metody wykładu na rzecz wprowadzenia elementów porównawczych z innymi systemami prawnymi, w tym szczególnie z *ius canonicum*, prawem polskim i prawem miejskim.

VI. W wyniku powyższych rozważań można zatem stwierdzić, że w XVII w. prawo rzymskie było ważnym elementem wykształcenia prawniczego w Akademii Krakowskiej. Katedra instytucji prawa rzymskiego miała utrwalone miejsce w strukturze Wydziału Prawa i zapewnioną stałą obsadę profesorów prezentujących europejski poziom. Regularne wykłady prowadzone już w katedrze instytucji prawa cywilnego i kościelnego w ramach Szkół Nowodworskich, a na wyższym poziomie przez profesorów reguł prawa i instytucji prawa rzymskiego, pozwalały scholarom na zapoznanie się z systemem prawa rzymskiego, jego podstawowymi zasadami i instytucjami. Oznaczało to uzyskanie rudymen tarnej znajomości tego systemu prawnego. Jak wynika z zachowanych tekstów, poziom wykładów można ocenić jako dość wysoki, co niewątpliwie wynikało z faktu, że wykładowcy na ogół zdobywali wiedzę w którymś z uznanych uniwersytetów. Metoda prowadzenia wykładów wskazuje, że nieobce im były nowe kierunki ówczesnego prawoznaw-

⁷⁶ F. Wieacker, o.c., s. 43.

stwa, zmierzającego w kierunku studiów komparatystycznych i dowartościowania praw krajowych, poprzez wprowadzenie ich nauczania w ramach uniwersytetów. Pozwala to nieco bardziej optymistycznie spojrzeć na sytuację w dziedzinie nauczania prawa rzymskiego w XVII w. w Akademii Krakowskiej aniżeli czyniono to dotychczas.

DE L'HISTOIRE DE LA CHAIRE DU DROIT ROMAIN DE L'ACADÉMIE
DE CRACOVIE AU XVIIe SIÈCLE

Résumé

Malgré l'abondance de la littérature relative à l'histoire de l'Université Jagellonne, ce n'est que sa menue partie qui traite le XVIIe siècle, considéré comme période du déclin scientifique et économique de l'Académie. L'auteur essaie de vérifier cette opinion sous l'angle de la Faculté du droit, en s'intéressant à la période depuis 1580, date de l'adoption des nouveaux statuts de la Faculté, jusqu'à la fin du XVIIe siècle. Pendant ce temps, le cours du droit romain se limitait à la lecture des *Institutes*, faite par un professeur appelé *Iustiniano*. Cependant, le rôle du droit romain grandissait au cours du XVIIe siècle. Bien qu'aucun ouvrage du droit romain de ce temps ne soit conservé, l'analyse des textes des cours, gardés jusqu'à présent, permet de constater qu'ils correspondaient au niveau européen moyen de l'époque.

